انشاء طولی؛ آثار و فوائد

عرض شد که اگر این تحلیل انشاء احکام به نحو انشائات طولی ثبوتی و عرضای که در کنار آن باشد، سر برسد و درست باشد و تصور صحیحی باشد و عرف عقلاء در استظهار از مجموع ادله، این را تأیید کنند، فوائدی دارد؛ یعنی عرف عقلاء استظهار ببینند، نه استحسان؛ ببینند از مجموع ادله بر میآید که شارع مقدس در تشریع خودش، چند انشاء طولی دارد؛ معنای انشاء طولی این است که وقتی انشاء جدید میآید انشاء قبلی اصلاً از بین نرفته است، بلکه در موطن خودش با خصوصیاتش باقی است. و هر وقت انشائات بعدی که در طول هم هستند دچار خلل و مشکلی شوند، آن احکام ثبوتی پایه موجود هستند و دارند کار خودشان را انجام میدهند. اگر این سر برسد، یک فوائدی دارد.

مثلاً رجوع به صوم عرض کردم، آن چه که ارتکاز متشرعه است، این است که صوم، امساک از مفطرات در کل روز است؛ یعنی اینها را انجام ندهد؛ آن هم به نحو حکم وضعی. اگر انجام داد و چیزی خورد دیگر روزه نیست. دیگر حال صائم را ندارد. این ارتکاز، ارتکاز درستی است. اصلاً قابل مناقشه نیست. خود شارع این کار را فرموده است. اما اگر همین احکام را به‌صورت منفرد منفرد ببینیم، این حکم وضعی با بسیاری از جاهای دیگر و احکام دیگر متعارض میشود و مدام باید آنها را جفت و جور کنیم. گیر میافتیم که چه بگوییم.

مرحوم صاحب جواهر در ابتدای کتاب صوم، فرمودند این نقص و ایرادها در مورد مفهوم صوم، تفصیلات بلااطائل است و ما وارد آن نمیشویم. مرحوم شیخ انصاری در کتاب صوم وارد شدهاند. همین که ایشان وارد میشوند میبینید چقدر بحث دقیق و فنی و ظریف است که ماهیت صوم چیست. اگر این بحثها سر برسد و طولیت درست شود، همانطوری که احکام تکلیفی طولی دارید، احکام وضعی طولی هم دارید. و موضوعات شرعیه طولیه هم دارید. یعنی شارع موضوعات مصطنع و اختراعیهای دارد که از وضعیت بهرهای دارند؛ در طول هم هستند. اگر اینطور باشد، خیلی از مسائل حل میشود. من شواهد آن را هم میآورم تا ببینید علماء بزرگ در جاهای مختلف خودشان فرمودهاند.

بازبینی #1
ایجاد شده 3 مه 2026 13:47:38 توسط ... .
به روزرسانی شده 3 مه 2026 13:48:05 توسط ... .